

Клімчук Вікторія Анатоліївна – старший викладач кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків, Україна).
E-mail: klimchuk.viktoria@i.ua

Klimchuk Victoria Anatoliivna – Senior Lecturer of the Department of Social Work and Social Pedagogy of Communal Institution «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council (Kharkiv, Ukraine).
E-mail: klimchuk.viktoria@i.ua

УДК378.035:172.1

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА З ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

О. Г. Коркішко, Є. В. Палаткін

У статті зазначено, що метою громадянського виховання (у вузькому значенні) в позааудиторній роботі є поглиблення й розширення знань про український народ та Україну, розвиток почуття патріотизму, формування практичних навичок і світоглядних переконань, спрямованих на саморозвиток і розвиток особистості демократичного громадянського суспільства. Доведено, що позааудиторна робота з громадянського виховання сприяє розширенню потреби студентів у політичних, правових, економічних, соціально-психологічних і культурологічних знаннях, спілкуванні, прищепленню практичних навичок взаємодії особи з державою та суспільством, вихованню громадянської свідомості.

Ключові слова: громадянське виховання, позааудиторна робота, студент, вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Стратегія розвитку національної системи виховання в Україні спрямована на формування особистості громадянина-патріота в дошкільних, загальноосвітніх і вищих закладах освіти. Саме громадянське виховання закладає підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, що розглядатимуть державу як запоруку особистісного розвитку на засадах гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, відповідальності, готовності до змін.

Сучасні тенденції розвитку України як демократичної, правової держави передусім визначили проблему громадянськості і як якості суспільства, і як якості особистості. Перед освітніми закладами як соціальним інститутом поставлено завдання: виховати громадянина-патріота, найвищою чеснотою якого була б любов до Батьківщини та свого народу. На виконання цієї мети мають бути спрямовані всі устаї освітніх закладів, увесь навчально-виховний процес – усе, що сприятиме перетворенню молодого людини на громадянина, патріота. Останні події, що відбулися в нашій країні, показали нагальну потребу часу – посилення роботи з громадянського виховання учнівської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. У сучасній вітчизняній педагогічній науці різні аспекти громадянського виховання розробляли І.Бех, О.Вишневський, Н.Косарева, О.Красовська, Л.Крицька, В.Поплужний, Ю.Руденко, М.Стальмахович, О.Сухомлинська, К.Чорна та інші. За останні роки питання громадянського виховання студентської молоді, підготовки майбутнього педагога до виховної роботи, формування громадянської позиції були предметом уваги низки вчених (Т.Гребеник, С.Гнатенко, Н.Дерев'яно, М.Євтух, І.Зязюн, В.Іванчук, В.Лисенко, І.Пацора, І.Соколова, І.Сопівник та інші). Зазначимо, що нині активізується дослідження цієї проблеми в низках науково-популярних видань, у педагогічній і методичній періодиці. Збільшення кількості робіт, присвячених питанням формування громадянськості студентської молоді, свідчить про пильну увагу вчених до цього питання.

Вагомий ресурс щодо виховання студентів вищих навчальних закладів закладено в позааудиторній роботі. Різні аспекти її організації досліджували Р.Абдулов, А.Алексюк, В.Бабиш, А.Бойко, С.Вітвицька, І.Винниченко, Г.Глухова, В.Жук, О.Кондратюк, В.Кузь, І.Мартинюк, О.Медведева, Л.Ніколенко, В.Петрович та ін. Водночас питання позааудиторної роботи з громадянського виховання студентів вищих навчальних закладів вивчене недостатньо, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Цілі статті (постановка завдання). Мета статті полягає в розкритті сутності, особливостей та значення громадянського виховання студентської молоді в позааудиторній роботі Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Ураховуючи, що формування громадянських і професійних якостей, з одного боку, процес соціальний, а з іншого – індивідуальний, необхідно прагнути до того, щоб увесь

навчально-виховний процес вищого навчального закладу (надалі ВНЗ) передбачав розкриття перед молоддю ідеалу людини, розвиток і зміцнення особистісних моральних властивостей. Найбільше сприяє цьому саме позааудиторна виховна робота у ВНЗ.

Позааудиторна діяльність охоплює всю освітньо-виховну роботу керівництва ВНЗ, викладачів, кураторів у позанавчальний час. Вона має більш широкі можливості у виборі змісту, форм, методів, прийомів, засобів проведення, бо не регламентована програмою, часом і місцем проведення.

Сучасні науковці, дослідники, педагоги Р.Абдулов, С.Вітвицька, О.Медведева, Л.Ніколенко та ін. розглядали позааудиторну виховну роботу як необхідну складову загального процесу виховання особистості у ВНЗ. Так, науковець С. Вітвицька визначила, що позааудиторна робота є продовженням навчального процесу в позанавчальний час. Вона не завжди носить добровільний і самостійний характер. Визначальна роль у її плануванні, організації та проведенні належить викладачу (куратору) [1].

О.Медведева у своєму науковому дослідженні наголошувала на тому, що позааудиторну роботу у ВНЗ маємо спрямовувати на формування в молоді досвіду творчої діяльності як пріоритетної, розглядала її як сукупність і взаємодію різноманітних форм, методів і засобів виховного впливу на студентів із метою становлення їхнього світогляду, формування рис характеру, творчих умінь і навичок, активної життєвої позиції тощо [4].

Заслугує на увагу позиція Л.Ніколенко, який вважав позааудиторну роботу у ВНЗ дуалістичним процесом: з одного боку – соціальним, бо допомагає індивіду адаптуватися в суспільстві та взаємодіяти в різних життєвих ситуаціях, з іншого – індивідуальним, бо спрямовується на формування особистості студента, закріплення в кожного активної громадської та професійної позиції, розвиток і реалізацію особистісного потенціалу [5].

Отже, позааудиторна робота є важливою ділянкою освітнього процесу ВНЗ, бо вмиле поєднання її з навчальним процесом забезпечує гнучкість і цілеспрямованість навчально-виховної діяльності загалом. Вона сприяє поглибленню та закріпленню знань, що їх студенти набувають на заняттях, доповнює навчальні плани, чим усуває їхні слабкі місця.

Загальновідомо, що позааудиторна виховна робота відіграє значну роль в організації вільного часу молоді. Завдяки цій роботі формуються та розширюються інтереси студентів. Вона надає значні можливості для вияву індивідуальних здібностей та таланту, самостійності та суспільної активності.

Зміст виховної роботи у ВНЗ визначається такими напрямками: національно-патріотичним, інтелектуально-духовним, громадянсько-правовим, моральним, естетичним, етичним, трудовим, фізичним вихованням та утвердженням здорового способу життя, екологічним і сімейним вихованням. Важливо, щоб виховна робота з молоддю була спрямована на те, щоб кожен студент відчував себе причетним до подій у країні та в стінах рідного навчального закладу; був відповідальним за результати колективно-творчої праці, власні дії та вчинки, розвивався на традиціях доброго ставлення до інших тощо.

Розглянемо докладніше мету та завдання громадянського виховання в позааудиторній виховній роботі ВНЗ. Мета громадянського виховання (у широкому значенні) спрямована на формування свідомого громадянина, патріота, фахівця, тобто людини, якій притаманні особистісні якості й риси характеру, світогляд і спосіб мислення, почуття, учинки та поведінка, спрямовані на саморозвиток і розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні [3].

На нашу думку, метою громадянського виховання (у вузькому значенні) в позааудиторній роботі є поглиблення й розширення знань про український народ та Україну, розвиток почуття патріотизму, формування практичних навичок і світоглядних переконань, спрямованих на саморозвиток і розвиток особистості демократичного громадянського суспільства.

Надзавдання всього виховного процесу, а саме й громадянського виховання – формувати та плекати національну еліту держави. А це означає, що необхідно керувати процесом взаємодії та взаємовпливу системи й особистості. Цей аспект управління потребує пошуку шляхів включення студентів у процеси цілепокладання, спільної творчої діяльності, удосконалення міжособистісних і групових взаємин, створення ситуацій, що спонукають кожного (як студента, так і викладача) до рефлексії, самопізнання, самовиховання, самореалізації тощо.

Мета громадянського виховання в позааудиторній роботі конкретизується в системі завдань: підготовка свідомої інтелігенції України, збереження інтелектуального генофонду нації; вироблення чіткої громадянської позиції, прищеплення молодим людям віри у верховенство закону, який є єдиною гарантією свободи; формування самосвідомості, відповідальності, мужності, чесності, суспільної ініціативності й активності, готовності працювати на благо свого народу та Батьківщини, захищати Україну та підносити її міжнародний авторитет; виховання поваги до законів держави, Конституції, символів України, високої правової свідомості засобами громадянської освіти, яка забезпечує знання

про політичні системи та владу на всіх рівнях суспільного життя, про закони та законодавчі системи; знання та використання державної мови, турбота про піднесення її престижу; шанування традицій, звичаїв, обрядів та історії українського народу, усвідомлення своєї належності до нього як його представника та спадкоємця; повага до пам'яті пращурів, до батьків, членів родини, свого родоvodu; виховання дисциплінованості, працьовитості, турботливості, почуття дбайливого господаря своєї землі, піклування про довкілля; розуміння значення суспільної поведінки, своєї участі в житті суспільства, захисту та підтримання законів і прав людини; утвердження гуманістичної моралі та свідоме визнання таких цінностей як честь, свобода, незалежність, рівність, справедливість; «формування соціальної активності та професійної компетентності особистості на основі соціальних умінь: готовність до участі в процесах державотворення, здатність до спільного життя та співпраці в громадянському суспільстві, готовність узяти на себе відповідальність» [3]; формування гуманності, толерантного ставлення до культури інших народів; вироблення негативного ставлення до будь-яких форм насильства; активне попередження тенденцій до виявлення деструктивного націоналізму, виявів шовінізму, фашизму тощо.

Проблему оптимальної організації позааудиторної роботи з громадянського виховання студентів досліджено в умовах ДВНЗ «Донбаського державного педагогічного університету».

Підґрунтям концепції виховної роботи в державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет» (далі – ДДПУ) є основні положення Конституції України, Концепції виховання дітей і молоді в національній системі освіти, затвердженій Міністерством освіти і науки 1996 року, Національної доктрини розвитку освіти України в XXI ст., Закону України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Концепції національно-патріотичного виховання молоді (2009 р.), Концепції громадянського виховання в умовах розвитку української державності (2015 р.), Стратегії розвитку педагогічної освіти в Україні: концептуальні положення (2016 р.) та інших державних документів. Провідними напрямками реалізації Концепції у ВНЗ наразі є формування особистості, яка усвідомлює власну належність до українського етносу, спрямована на втілення в життя української національної ідеї, виховання демократичного світогляду, яка поважає громадянські права й свободи, традиції народів і культур світу, а також національне, релігійне та мовне самовизначення кожної людини.

Особливість громадянського виховання у ВНЗ полягає в тому, що воно має забезпечити розвиток комплексу громадянських якостей

студентів. Так, Л. Хомич підкреслила, що в сучасних умовах важливим є «забезпечення системи громадянського виховання, мета якого – формувати в молоді комплекс громадянських якостей, глибоке розуміння належності до свого народу, держави, внутрішню потребу й готовність відстоювати та захищати її інтереси, реалізувати особистісний потенціал на благо зміцнення своєї держави. Тобто необхідно виховати людину з певним типом соціально зумовленої поведінки, яка характеризується набором прав й обов'язків, поважає та дотримується норм і правил співжиття, прийнятих у цьому суспільстві, традицій своїх співвітчизників» [7, с. 355].

У «Стратегії розвитку педагогічної освіти в Україні» виховання студентів, які обрали педагогічну професію як джерело та засіб власного професійно-культурного зростання упродовж життя, як пріоритетні в національно значущому вимірі виокремлюються такі системні якості: духовно-патріотична культура; здатність до утвердження в освітньому середовищі національного духу; гуманістична спрямованість життєтворчості; мегакомпетентність у стимулюванні розвитку національної свідомості й самосвідомості вихованців, формуванні в них моральної, валео-екологічної, громадянської, трудової й естетичної культури, культури сімейних відносин і самотворчості; педагогічна майстерність, здатність до неперервного творчого професійно-педагогічного пошуку [6, с. 31].

Отже, поєднання державних та суспільних інтересів, інтересів особистості й завдань, окреслених для університету, визначає сутність виховного процесу в ДДПУ, що повинні сформувати в студентів упродовж навчання такі якості: високий професійний інтелект і культуру; широкий кругозір і культурно-інтелектуальну ерудицію; національну самосвідомість і патріотизм; патріотичне ставлення до своєї держави та її інтересів; демократизм і громадську активність; гуманістичний світогляд; інтелігентність і високу моральну стійкість; гармонію естетичного та етичного виховання; дисциплінованість і самоорганізованість; працелюбність і повагу до людей; ініціативність; самовимогливість; потребу самовдосконалення, зміцнення фізичних сил і здоров'я; бережливе, економне ставлення до державного майна та природи тощо.

Виховання загалом та громадянське зокрема в ДДПУ є цілеспрямованим процесом з урахуванням специфіки університету, зокрема професіоналізму професорсько-викладацького складу, який є носієм духовно-моральних, етичних, ділових якостей, що покращує взаємостосунки зі студентами та впливає на їхню свідомість, формує виважену життєву позицію, вміння сприймати, використовувати, поширювати та здобувати необхідний досвід, здатність запроваджувати

провідні ідеї, бути організаторами суспільно-політичного життя в Україні [2].

Ідеал виховання – це громадянин України, збагачений загальнолюдськими та національними цінностями, який керується у власній діяльності вимогами загальнолюдського та національного етикету, спроможний діяти креативно в сучасних умовах; справжній патріот, який дбає про власну честь і гідність [2].

Провідною метою громадянського виховання студентської молоді ДДПУ є формування свідомого громадянина – патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти завдяки набуттю молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

Координацію виховної роботи структурних підрозділів ДДПУ здійснює рада з організації виховної роботи, на факультетах – заступник декана з виховної роботи, студентське самоврядування та куратори академічних груп.

Ефективність громадянського виховання залежить від спрямованості виховного процесу, форм і методів його організації. Загальновідомо, що виховна робота, зокрема й позааудиторна, має такі форми: масову (тематичні вечори, конференції, зустрічі з видатними людьми (ветерани війни та праці, воїни АТО, волонтери, провідні освітяни, діячі культури та ін.), конкурси, фестивалі, виставки, олімпіади, туризм, концерти, театралізовані вистави тощо), групову (гуртки, екскурсії, походи, виховні години, свята, інформаційні години тощо) та індивідуальну (бесіди, підготовка номерів художньої самодіяльності, громадські доручення, трудові завдання тощо).

Дослідження показало, що студентів цікавить широкий спектр питань громадянського змісту, на які вони прагнуть знайти відповідь, використовуючи при цьому можливість спілкування з викладачами, громадськими діячами, ветеранами педагогічної праці та ін., спільного обговорення з ними проблеми відносин суспільства та сучасної людини, дотримання прав і свобод особистості, задоволення громадянських інтересів, потреб тощо. Так само керівництво закладу, викладачі створюють необхідні умови для плідного діалогу зі студентами, організовують масові, групові та індивідуальні форми обговорення питань громадянського змісту, які цікавлять молодь.

У практиці виховної роботи ДДПУ використовується дуже багато різноманітних форм організації громадянського виховання студентів, зокрема:

– масові – лекція «Історія державних символів»; дебати «Youth Policy of Ukraine. Social and Demographic Aspects»; загальна інформаційна година «Ми народились, щоб здобути свободу, щоб жити в гідності вродному краї» (тема війни на Донбасі в поезії краматорської поетеси Галини Онацької); день Європи. Конференція: «Україна та Європа: діалог культур і світоглядів»; теоретична конференція: «Наш основний закон – Конституція України»; конкурс рефератів: «Гімн України та гімни інших держав»; Всеукраїнський радіодиктант національної єдності (під гаслом «Нас багато. Ми різні. Але нас об'єднує спільна мета»); зустрічі з випускниками університету: «Особистість – виховує особистість»; книжкова виставка «Нащадки козацької слави»; літературний флешмоб «Пам'ятаймо про наших героїв, що за волю поклали безцінне життя!» (до Дня Гідності та Свободи); читацька конференція «Тема Революції Гідності в сучасній українській літературі» тощо).

– групові – диспут: «Активна громадська позиція – єдиний шлях стати господарем у власній державі», «Молодіжна політика держави: сучасні механізми реалізації», «Моє майбутнє в Україні», «Студентська молодь і політичні процеси», «Милосердя та доброта – людства два крила» (до Всесвітнього дня волонтерів); круглий стіл: «Від гетьмана до Президента України», «Розірваний круг життя» (до вшанування 85 річниці Голодомору 1932–1933 рр.); інформаційні (кураторські) години «Походження держави та права», «Держава й особистість», «Право та мораль», «Наш закон», «Національні символи України», «Рідний край у геральдиці, прапорі та символіці», «Мораль, право, політика та громадянське суспільство»; ділові ігри: «Державний устрій: реалії сьогодення з поглядом у майбутнє», «Українське суспільство очима молоді», «Громадянин України: сучасна модель»; акції: із благоустрою території «Я – громадянин, я – патріот, я – житель свого міста», «Адресна допомога вимушеним переселенцям» (організатор – волонтерська організація «Червоний мак»), «Даруймо радість людям!» тощо).

– індивідуальні – перегляд фільму «Скарби художньої світової культури»; есе на тему «Що для мене патріотизм і любов до Батьківщини?»; створення портфоліо родинних реліквій (традицій); бесіда «Моя громадянська позиція», «Чи хотіли б ви допомагати іншим – благодійність в університеті, як можна долучитися», консультування студентів щодо прав і обов'язків громадян України тощо.

Отже, такі форми позааудиторної роботи з громадянського виховання розширюють потреби студентів у політичних, правових, економічних, соціально-психологічних і культурологічних знаннях, спілкуванні,

уможливлюють знайти своє місце в спільній справі, прищеплюють практичні навички взаємодії особи з державою та суспільством, виховують громадянську свідомість. Цілеспрямованість цих форм роботи допомагає визначати способи своєї участі в житті суспільства, розвивати патріотичні почуття, розкривати здібності, виявляти індивідуальність, формувати громадянську позицію тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, сьгоднішній вищий навчальний заклад – осередок, що покликаний формувати нову генерацію української інтелігенції – освічену, компетентну, всебічно розвинену, толерантну, творчу та відповідальну за себе та свої дії, здатну всі набуті знання й уміння активно спрямовувати на подальший розвиток незалежної української держави.

Підсумовуючи розглянуту проблему, констатуємо, що громадянське виховання в сучасному виховному процесі має надзвичайно важливе значення. Зважаючи на вищевикладене, є підстави стверджувати, що виховний вплив позааудиторної роботи відчутний тоді, коли молода людина бере в ній активну участь. За таких умов здійснюється перетворення зовнішніх впливів у внутрішні мотиви поведінки. Організуючі позааудиторну роботу з громадянського виховання, ми вчимо студентів жити та працювати для народу, для його щастя, для Батьківщини.

Література

1. Вітвицька С.С. Організація виховного процесу у вищому навчальному закладі / С.С.Вітвицька // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир: ЖДУ, 2005. – Вип. 24. – С. 44–49.
2. Заходи на 2016–2017 н.р. Донбаського державного педагогічного університету, спрямовані на реалізацію «Концепції національного виховання студентської молоді». – Слов'янськ, 2017. – 45 с.
3. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (72), червень. – 6 с.
4. Медведева О.Р. Формування творчих умінь студентів у позааудиторній виховній роботі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец.:13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О.Р.Медведева. – Х., 2008. – 19 с.
5. Ніколенко Л.М. Поняття позааудиторної діяльності у соціально-педагогічному аспекті / Л.М.Ніколенко / Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки, 2013. – № 1 (5). – С. 21–25.
6. Стратегія розвитку педагогічної освіти в Україні: концептуальні положення / О.Г.Кучерявий; за наук. ред. член-кор. НАПН України Л.Б. Лук'янової; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: ТОВ «ДКС-Центр», 2016. – 43 с.

7. Хомич Л.О. Взаємозв'язок процесів соціалізації і виховання особистості / Л.О.Хомич // Педагогічна і психологічна науки в Україні. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 5. – С. 350–356.

ВНЕАУДИТОРНАЯ РАБОТА ПО ГРАЖДАНСКОМУ ВОСПИТАНИЮ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Е. Г. Коркишко, Е. В. Палаткин

В статье отмечено, что целью гражданского воспитания (в узком смысле) во внеаудиторной работе является углубление и расширение знаний об украинском народе и Украине, формирование практических навыков и мировоззренческих убеждений, развитие чувства патриотизма, направленных на саморазвитие и развитие личности демократического гражданского общества. Доказано, что внеаудиторная работа по гражданскому воспитанию способствует расширению потребности студентов в политических, правовых, экономических, социально-психологических и культурологических знаниях, общении, привитию практических навыков взаимодействия личности с государством и обществом, воспитанию гражданского сознания.

Ключевые слова: гражданское воспитание, внеаудиторная работа, студент, высшее учебное заведение.

EXTRACURRICULAR WORK ON CIVIC EDUCATION OF YOUTH IN TERMS OF A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

O. H. Korkishko, Y. V. Palatkin

In the article it is stated that the purpose of civic education (in the narrow meaning) in extra-curricular work is to deepen and broaden knowledge about the Ukrainian people and Ukraine, to develop a sense of patriotism, to form practical skills and ideological beliefs aimed at self-development and development of the personality of a democratic civil society. It is proved that extracurricular work on civic education contributes to expanding students' needs in political, legal, economic, socio-psychological and cultural knowledge, communication, imparting practical skills of interaction of a person with the state and society, educating civic consciousness.

Key words: Civic education, extracurricular work, student, higher educational institution.

Коркішко Олена Геннадіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: l.korkishko@mail.ru

Korkishko Olena Hennadiivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Chair of Pedagogy of SHEI «Donbas State Pedagogical University» (Sloviansk, Ukraine). E-mail: l.korkishko@mail.ru

Палаткін Євген Володимирович – магістр спеціальності 011 Науки про освіту (педагогіка вищої школи) ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: psant1995@gmail.com

Palatkin Yevhen Volodymyrovych – Master of Specialty 011 Education Sciences (Pedagogics of Higher School) of SHEI «Donbas State Pedagogical University» (Sloviansk, Ukraine). E-mail: psant1995@gmail.com

УДК 316.62:005.336.3

ФАКТОРИ СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ОСОБИСТІ

О. В. Кузьміна

Стаття присвячена аналізу факторів соціального впливу на процес підвищення якості життя особистості. Ця проблема постає як двовекторна, оскільки створюючи для особистості сприятливе середовище як підтримка формування індивідуальності, суспільство збагачується і зміцнюється та відкриває широку перспективу свого розвитку. В контексті дослідження подано аналіз тих факторів соціального впливу, що суттєво обумовлюють протікання процесу підвищення якості життя особистості. Розглянуті різні точки зору, які існують у діалектичних філософських підходах, три різних точки зору щодо характеру взаємодії особистості із навколишнім середовищем. В результаті доведено, що вимоги до процесу підвищення якості життя особистості істотно залежать від суспільного ладу, соціальної системи, культурних традицій.

***Ключові слова:** якість життя, особистість, суспільство, навколишнє середовище.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні трансформації суспільного життя України обумовлені чисельними змінами соціальної ситуації, суспільної свідомості, ціннісних орієнтацій, що зумовлює пошук нових підходів до створення сприятливого соціального середовища, що забезпечувало б оптимальні та комфортні умови для життєвої реалізації кожного громадянина. Ця проблема постає як двовекторна, оскільки створюючи для особистості сприятливе середовище